

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

От няколко години близките на големия български сатирик Радой Ралин се опитват да „реставрират“ изчезналото досие на твореца.

Защо го правят и възможно ли е това? Какво в крайна сметка откриват в архивите на репресивния апарат на БКП?

*Сайтът **desebg.com** публикува интервю с по-малкия син на Радой Ралин Стефан Стоянов и съпругата му Таня Стоянова. В него те разказват за перипетиите, за преживения шок, знанието и информацията, която са получили в лабиринта от архиви на Държавна сигурност в опита да възстановят унищожената през януари 1990 г. разработка „Козел“ срещу твореца на Шесто управление на ДС. Проучването им предстои да бъде отпечатано в книга от издателство „Изток-Запад“.*

Кога разбрахте, че Радой Ралин има досие и проявихте интерес към тези документи?

Стефан Стоянов: - Ще започна по-отдалеч. Приживе, още преди да падне Берлинската стена, баща ми се опитваше да ни предпази по свой си начин от ушите и очите на Държавна сигурност. Например той ми казваше да бъда по-внимателен при контактите с някои хора, с които аз общувах – хипари, пънкари. Казваше ми: „Защо ги мъкнеш вкъщи тези ченгета?“ Тогава аз си мислих, че това е някаква негова параноя.

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

Но след смъртта му през 2004 г. получих информация от човек, който е работил в ДС, в Шесто управление. Той ми каза, че баща ми е бил обект на разработка, чиято цел е да бъде, както контролиран, така и да бъде дискредитиран и компрометиран. Този човек ми каза още, че някои от оперативните работници, които са имали допир до него, обаче са симпатизирали на Радой, на неговата натура. „Баща ти беше враг №1 на социалистическата република. Имаше вътрешен бюлетин, който описваше подробно в колко часа излиза, къде и ходил, с кой се е срещнал и какво е говорил”, ми разказа този бивш служител на Шесто.

Спомням си, че когато работих по убийството на Георги Марков в архива на Шесто управление на ДС попаднах на множество документи, които разкриваха, че Радой Ралин е бил разработван под псевдонима „Козел” като противник на властта. Това беше през 2000 г., когато публикувах част от тази информация във в. „Демокрация”. Направи ми впечатление, че неговите прояви многократно са докладвани от ДС на ЦК на БКП, тоест на Тодор Живков.

Стефан Стоянов: - Като споменахте ЦК за него Радой има следните думи: „За сърцата що се любят и ЦК не е раздяла”. С това той правеше ЦК синоним на смъртта.

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

Таня Стоянова: - В този случай Радой цитираше Вазовата „Грамада”, където героят Цеко разделя влюбените, а в падеж името Цеко се превръща в „Цека” и става омоним на ЦК, както идентична е и грамадата, която ЦК си заслужава.

Стефан Стоянов: - Тук трябва да кажа, че основният двигател в търсенето на досието на Радой Ралин и материали за него в архивите на ДС е съпругата ми Таня. Приживе Радой нямаше желание да се интересува от досието си, тъй като смяташе, че е публична личност и е изказвал на глас, това, което е мислил.

Той знаеше ли, че е представлявал интерес за ДС, че е следен?

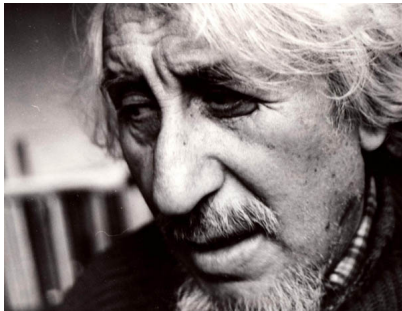
Таня Стоянова: - Радой и синовете му много добре са знаели, че са следени и подслушвани. Още преди 10-ти ноември, когато се запознахме със Стефан, веднъж той усили максимално грамофона, и ми каза тихо на ухото: „Този дом се подслушва.” Тогава много се изплаших, но нищо не можеше промени избора ми, нито „загрижени” роднини бяха в състояние да ми повлияят, когато ми казваха: „Не се занимавай с тях, ако нещо се случи, Радой ще се отърве, понеже е известен, а ти ще си изпатиш!” Следователно, всички са знаели какво се е случвало, но за мен нямаше по-интересни и магнетични хора - останалото беше без значение.

Стефан ми е разказвал за един случай, който е показателен. Той е свързан с посещение на журналистката Румяна Узунова още преди промените в София и среща с Радой Ралин. В дома на Радой е и поета Борис Христов. Тогава Радой казва на Стефан да пусне музиката по-силно, за да могат да си говорят свободно.

Стефан Стоянов: - Тогава аз си помислих, че това е някаква странна приумица на баща ми, но по-късно разбрах, че той е знаел, че ДС го подслушва и следи. Интересното беше, че при тази визита на Румяна Узунова той ни помоли с Борис Христов да я посрещнем на кино „Изток”, като ми каза аз да вървя след Борето Христов. Когато стигнах до киното видях, че Борис Христов се здрависва с Румяна Узунова и тръгват към нас. Веднага след тях тръгнаха трима цивилни – една жена и двама мъже. Само двадесетина метра след това на пресечката с ул. „Жолио Кюри” се появи друга двойка, която тръгна след

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

Румяна и Борето, като преди да ги поемат ченгетата от кино „Изток” буквално им ги сочиха в гръб с ръка.

Ако имах тогава камера да заснема това „предаване на щафетата” щеше просто да бъде невероятно доказателство за това толкова наситено присъствие на ДС около дома ни! После като погледнахме от прозореца трета двойка циркулираше край входа на кооперацията ни.

По този повод Радой има следната епиграма:

*„Нали съм писател на своята Родина,
за мене се грижат десетки служаци
и скоро навярно ще станат стотина,
тогава пък аз ще остана без гащи.”*

При този случай с Румяна Узунова вече се убедих, че това е някаква параноя, а действително ДС следи Радой и кръга от хора, с които поддържаше всекидневни контакти.

Когато съм ходил с баща ми в дома на Блага Димитрова или на други писатели, като Марко Ганчев например, те също казваха, че пред дома им има ченгета.

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

Една от причините Радой да няма телефон вкъщи е точно тази. Баща ми казваше: „Аз обичам диалога, а не триелога“, като с това намекваше за практиката на ДС да подслушва телефонните разговори. Радой усещаше ченгетата и ги разпознаваше като рентген.

Таня Стоянова: - Била съм свидетел, когато Радой Ралин казваше: „Ченгетата по очите ги познавам“. Той следеше дали неговия събеседник води нормален разговор с него, дали го гледа в очите или погледът му убягва, така както е типично, когато човек се опитва да запагети нещо от разговора. Това беше неговия способ да разпознава ченгетата.

Стефан Стоянов: - От моето досие, което е запазено, се оказа, че доста мои близки са донасяли за мен и за Радой, разбира се.

А кога вие установихте, че имате досие?

Таня Стоянова: - Ще си позволя още малко предистория. Нас ни интересуваше какви мерки е предприемала ДС срещу Радой, какви документи в архива на ДС има за него.

Стефан Стоянов: - Преломът беше вашата книга „Убийте Скитник“ за Георги Марков, която с Таня сме чели като Библията.

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

Таня Стоянова: - Докато Радой беше жив той действително не се интересуваше от това. Около година след смъртта на Радой на една премиера се засякохме с тогавашния министър на вътрешните работи Георги Петканов. Стана кратък разговор, в който ние използвахме да попитаме дали може да получим достъп до досието на Радой Ралин. Петканов отговори, че ще ни се предостави всичко.

Трябва да припомним на читателите, че по това време нямаше закон за досиетата, тъй като НДСВ заедно с БСП и ДПС го бяха отменили през 2002 г.

Таня Стоянова: - Тогава обаче не се обадохме. През 2009 г., след като вече действаше новия закон и имаше постоянна комисия за досиетата, ние решихме да подадем заявление първо за нас. Отговориха ми, че в архивите няма данни за мен, но Стефан се оказа с досие в качеството му на обект, на наблюдавано лице.

Какво си помихте тогава?

Таня Стоянова: - Стефан първо предположи, че вероятно става въпрос за времето в казармата, но това не се оказа така. Когато го получихме разбрахме, че е воден под псевдонима „Прилеп”.

Бяхме потресени, когато се запознахме с документите – преживяхме нещо като шок. Стефан веднага разпозна ченгетата, донасяли за него, после ги разсекретихме по специалната процедура за разкриване на самоличността на агентите. Показаха се най-близките му приятели от онова време, които водещият делото офицер непрекъснато подстрекава, да се сближават все повече и повече с „обекта”, докато го въвлечат в скалъпен съдебен процес, за да пресекат „Противодържавна агитация и

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

пропаганда” и „влияние върху определени среди” от страна на Стефан и Радой, както е посочено в досието, обхващащо периода от края на 1981 г. и цялата 1982 г., по време на „Полските събития”.

Стефан е определен от ДС като „лидер на младежка група” и „под силното влияние на баща си”, който пък фигурира в документите като „вражески настроен” и „който в някои случаи прави неиздържани изказвания” и разработван под псевдонима „Козел”.

От разработката на ДС срещу Стефан разбрахме, че по политически причини той е въввлечен в хулиганско провинение, осъществено като провокация от най-дълго следилия го агент "Симеон" от Шесто управление на ДС и доброволните заявители, участници в "случката".

В досието на Стефан за първи път видяхме копия на страници от досието на бащата му Радой под псевдонима „Козел”. Открихме и информация, че от един от агентите, работили по Стефан, ДС е искала да научи творческите планове на баща му, както и произведенията, над които работи.

Това са потресаващи факти! Използвали са дори и децата на писателя, за да контролират творчеството му!

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

Таня Стоянова: - Много е важно да се докаже документално за провежданите от ДС мероприятия в дома на Радой, а те са описани в досието на Стефан, тъй като адресът им е един и същ:

Предвидено е „Изучаване на обстановката по местоживееене”, като резолюция в полето до точката от плана гласи: „Всички мероприятия, които ще се провеждат по местоживееене, да се съгласуват предварително с Шесто управление ДС, отдел I”. Това е отделът за контрол над интелигенцията и отговорен за следенето на Радой.

Други мероприятия по местоживееене са: „МР/К” – „мероприятие за обезпечаване сигурността на секретни обиски, извършвани от ДС и КГБ”;
„М-Пирин” – подслушване на домашен и служебен телефон”;
„М-Вихрен” – контрол върху личната и служебна кореспонденция”;
„М-Родопи” – подслушване чрез монтиран микрофон в дома”.

Едно е във въздуха да витаят догадки, фрапиращи до степен да будят недоверие, до съмнения, водещи до пълното им отричане, друго е фактите да бъдат доказани неоспоримо – „черно на бяло”, както важни са и конкретните подробности: как точно е осъществяван натискът върху набелязаните.

А защо според вас са ви определили псевдоним □ „Прилеп”?

Стефан Стоянов: - Вие знаете, че следените от ДС хора са с лоши имена. Псевдонимите им са нарицателни – аз съм „Прилеп”, баща ми е „Козел”, Борис Димовски – „Мършавия” Атанас Славов – „Предател” и т. н. Защо аз съм „Прилеп” не мога да си обясня. Имаме едно мазе, в което често се събирахме. Това е единственото, с което мога на направя връзка. А псевдонимите на агентите – все човешки имена – „Петров”, „Иван”, „Кардам”...

Таня Стоянова: - Според мен псевдонимът „Прилеп” идва от една предварителна

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

разработка „Прилепи” – като летящи вечер прилепи, която ДС първо завежда срещу група младежи, събиращи се вечер пред Паметника на Патриарх Евтимий, за които първоначално донася пратеният там „кандидат-агент” в края на 1981 г. „Толкова настроени срещу властта хора не съм виждал”, съобщава той. Скоро вниманието се насочва към един от най-активните – Стефан – синът на Радой Ралин, и разработката се насочва специално към него, както и името „Прилеп” остава за него, а „кандидат-агентът” веднага е „повишен” в „агент”, основният виновник за осъждането на Стефан.

Тези факти ли ви насочиха отново към досието на Радой Ралин?

Таня Стоянова: - От една страна намерени копия в досието Стефан и от друга страна въпросът за действията на ДС срещу Радой ни провокираха да поискаме и досието на писателя макар предварително да знаехме, че то е заличено. Отговорът беше, че досието му е било унищожено.

Кога е станало това?

Таня Стоянова: - Според документите, които от комисията ни предоставиха – картоните на разработката и протокола за унищожаване. Самото досие е унищожено на 29 януари 1990 г. От тези документи станаха ясни членовете от Наказателния кодекс, по които Радой Ралин е могъл да бъде съден според ДС за действия срещу управлението на БКП. Формалната причина за унищожаването на досието е отмяната на тези текстове от НК, характерни за комунистическия режим, които в началото на 1990 г. новото ръководство е настояло да отпаднат. Разработката срещу Радой се е водила дело за оперативно наблюдение на практика е била безсрочна. Днес вече сме убедени, че досието му е унищожено, за да се скрият всички следи от репресиите срещу него.

Стефан и Таня Стоянови: От архивите на Държавна сигурност разбрахме задкулисното ѝ присъствие

Написано от Христо Христов
Петък, 15 Юни 2012 07:06

